

Kommunkontoret Hälsa, Trygghet, Säkerhet

Öppna jämförelser folkhälsa 2009.

Är ett samarbete mellan Sveriges kommuner och Landsting (SKL), Socialstyrelsen (SoS) samt Statens folkhälsoinstitut (FHI) för att utveckla arbetet med öppna jämförelser inom folkhälsoområdet. (Första som tagits fram inom detta område)

Folkhälsa kopplas även i Öppna jämförelser (ÖJ) till strukturella faktorer i samhället och politiska beslut som i sin tur påverkar människors levnadsvanor. Folkhälsans betydelse för en hållbar utveckling och ekonomisk tillväxt betonas också.

Syfte:

- Öka insynen och öppenheten om vad kommuner och landsting åstadkommer
- Stimulera till förbättringsområden.

Viktigt att komma ihåg:

- Utfallet inom flera av indikatorerna är starkt knutet till kommunernas struktur och befolkning, sk. bakgrundsvariabler (kön, medelålder, utrikes födda, utbildning, inkomst, förvärvsintensitet, ekonomiska svårigheter och barnfattigdom). Dessa bakgrundsvariabler är viktiga för analysen eftersom de speglar förutsättningarna för en god folkhälsa. På lokal nivå följs majoriteten av dessa i Valfärdbeskrivning Lunds kommun 2004 och 2008 som indikatorer inom de olika välfärdsområdena.
- På lokal nivå görs bredare kartläggningar med välfärds- och folkhälsofokus. I dessa beskrivs både demografiska och geografiska dimensioner och ger på så sätt en mycket mer nyanserad bild av välfärds- och folkhälsoläget i kommunen som helhet och i dess olika delar då stora skillnader finns inom kommunen.
- ÖJ säger inget om det folkhälsoarbete som bedrivs i kommunerna.

Indikatorerna som speglar livsvillkor och levnadsvanor följer den nationella folkhälsopolitikens 11 målområden (aktuellt målområde anges här inom parentes).

Indikatorerna för hälsoeffekter speglas till största delen genom ohälsodata.

Resultatet för indikatorerna redovisas enligt följande,

 = 25% av de kommuner med mest fördelaktigt resultat, = nästkommande 50% och = de 25% kommuner med minst fördelaktigt resultat.

På landstings/regionnivå görs jämförelser mellan kvinnor och män samt mellan de med kort respektive lång utbildning. På kommunnivå görs jämförelse mellan kvinnor och män.

Lunds kommun

Livsvillkor:

Socialt deltagande. (målomr. 1) Mäts i ÖJ endast på landstings/regionnivå.

Följs i Valfärdbeskrivning Lunds kommun där resultatet följer det som redovisas i ÖJ dvs män uppger i lägre utsträckning social delaktighet. Detsamma gäller för personer med kortare utbildning.

Socialt stöd. (målomr. 2) Mäts i ÖJ endast på landstings/regionnivå. Mäts med upplevd tillit. Följs i Valfärdbeskrivning Lunds kommun genom upplevt praktiskt och emotionellt stöd. Resultatet visar att män uppger i lägre utsträckning att de har socialt stöd. Detsamma gäller för personer med kortare utbildning.

Trygghet. (målomr. 3 och 5) Mäts i ÖJ endast på landstings/regionnivå. Följs i Valfärdbeskrivning Lunds kommun bla genom upplevd trygghet i det egna bostadsområdet. Resultatet visar att kvinnor uppger i högre utsträckning än män att de känner sig otrygga.

Behörighet till gymnasiet. [REDACTED] (målomr.3)

Lunds kommun följer samma generella mönster dvs att något fler flickor än pojkar är behöriga till gymnasiet

Levnadsvanor:

Fysisk aktivitet. [REDACTED] (målomr. 9) Mäts i ÖJ med den nationella befolkningsenkäten ”Hälsa på lika villkor”. I Skånes befolkningsenkät mäts detta med fråga om låg fysisk aktivitet på fritiden. Resultatet i denna för Lund visar att kvinnor är mer fysiskt aktiva än män liksom de med längre utbildning. I Lund sker samverkan kring fysisk aktivitet inom skola, förskola. Fysisk miljö som främjar fysisk aktivitet. Fysisk aktivitet på recept samt fysisk aktivitet bland äldre. Hållbara transporter dvs cykla och gå till arbete/skola.

Matvanor, frukt och grönt. [REDACTED] (målomr.10)

Kvinnor äter mer frukt och grönt än män liksom de med längre utbildning.

Rökvanor. [REDACTED] (målomr. 11)

Region Skånes befolkningsenkät visar att Lunds kommun följer samma generella mönster som redovisas i ÖJ, fler kvinnor än män röker, andelen som röker dagligen är högre bland de med kort utbildning.

Rökande blivande mödrar. [REDACTED] (målomr. 11)

Följs även på lokal nivå genom Kommunala basfakta.

Riskabla alkoholvanor. [REDACTED] (målomr. 11)

Region Skånes befolkningsenkät visar att Lunds kommun följer samma generella mönster som redovisas i ÖJ, fler män än kvinnor har en riskfylld alkoholkonsumtion. Högst andel, både för kvinnor och män, finns i åldersgruppen 18-34 år. Högst andel ses bland studenter i övrigt ses en högre konsumtion bland de med kortare utbildning speciellt bland männen. I Lunds kommun har det de senaste åren, i bred samverkan, bla arbetats med ansvarsfull alkoholhantering på nationer/restauranger/krogar. Kontroller hur lagen om 18- årsgräns efterlevs har gjorts på olika sätt. Utbildningar inom skolan kring evidensbaserade metoder i hur man kan arbeta med frågorna genomförs för både personal, elever och föräldrar. Kampanjer mot langning. Samverkan med Region Skånes Rådgivningsbyrå, Studenthälsan samt Polisen. Brett förankrade kommunövergripande policydokument och handlingsplaner har antagits vad gäller alkohol, tobak och andra droger (ATAD).

Ovan nämnda indikatorer följs i det lokala folkhälsoarbetet och ingår i det kommunövergripande arbetet med att skapa goda förutsättningar för hälsosamma levnadsvanor.

Hälsoeffekter:

Självskattat allmänt hälsotillstånd. [REDACTED]

Region Skånes befolkningsenkät visar att Lunds kommun följer samma generella mönster som redovisas i ÖJ, fler kvinnor än män anger dålig självskattad hälsa. Bland kvinnor är också mönstret tydligare att de med kortare utbildning i högre grad upplever sin hälsa som dålig.

I Lunds kommun har kartläggningar gjorts (välfärdsbeskrivningar och folkhälsorapport) för att påvisa skillnader och vikten att arbeta med strukturella frågor kring jämställdhet. Upplevd hälsa hänger starkt samman med de livsvillkor man lever under.

Psykiskt välbefinnande. [REDACTED]

Region Skånes befolkningsenkät visar att i Lunds kommun anger fler kvinnor än män dålig psykisk hälsa. Högst andel, både för kvinnor och män, finns i åldersgruppen 18-34 år. (Här följer Lund samma mönster som ses nationellt, dvs att särskilt unga kvinnor är drabbade.) Vad gäller kort/lång utbildning är mönstret inte så tydligt.

Även psykiskt välbefinnande är kopplat till de livsvillkor vi lever under och är därför en indikator som följs i det kommunövergripande folkhälsoarbetet.

Hjärtinfarkt [REDACTED]

Följs även genom Kommunala basfakta och lokal folkhälsorapport. I Lund bedrivs bred samverkan kring fysisk aktivitet, fysiska aktivitet på recept, miljö och fysisk aktivitet, kostvanor, rökfria miljöer, utbildning etc för att skapa goda förutsättningar för hälsosamma levnadsvanor.

Lungcancer. [REDACTED]

Följs även genom Kommunala basfakta och lokal folkhälsorapport. Insjuknande idag speglar rökvanor för 20-40 år sedan. I Lund bedrivs bred samverkan kring rökfria miljöer, utbildningsmetoder inom skola, kontroll hur 18- årsgränsen för inköp efterlevs, attitydpåverkan etc. för att skapa goda förutsättningar som stöder rökfrihet. Tobaksfrågor ingår i kommunens arbete med ATAD-frågor.

Fallskador bland personer 65 år och äldre . [REDACTED]

Följs i Lund genom årlig statistik från Region Skåne. Samma generella mönster ses dvs det är en högre andel kvinnor än män som skadar sig. Vanligaste skademiljön är bostadsmiljön. I Lund är Äldres hälsa ett politiskt beslutat område som ska uppmärksammas i det kommunövergripande folkhälsoarbetet. Bred samverkan sker framförallt kring frågor runt äldres säkerhet där skador och olyckor ingår.

Tonårsaborter. [REDACTED]

Följs genom Kommunala basfakta och redovisas i lokal folkhälsorapport. Samarbete sker med skolhälsovård och Region Skåne kring sexuell hälsa.

Fetma. [REDACTED]

Region Skånes befolkningsenkät visar att i Lunds kommun är skillnaden mellan kvinnor och män liten. För kvinnor ses en högre andel bland de med kortare utbildning. Indikatoren följs i lokal folkhälsorapport och ingår i arbetet med att skapa goda förutsättningar för hälsosamma levnadsvanor genom arbete med kostvanor, fysisk aktivitet, fysisk miljö som främjar aktivitet etc.

Indikatorerna medellivslängd, hälsopolitiskt åtgärdbar dödlighet (lungcancer, cancer i matstrupe, levercirros och motorfordonsolyckor), skador bland barn, klamydia 15-29 år samt tandhälsa följs i ÖJ enbart på landstings/regionnivå.

Sammanfattningsvis kan sägas att Lunds kommun står sig bra i jämförelse med övriga kommuner. Likaså vid en jämförelse med Region Skåne, förutom för indikatorn ”Riskabla alkoholvanor” (rött för Lund, gult för Region Skåne). Inget som framkommit i ÖJ är någon ”övertäckning” utan följs, tillsammans med många fler variabler och indikatorer, genom lokala kartläggningar och arbetas med inom ramen för det kommunövergripande folkhälsoarbetet. Fokus ligger på att skapa jämlika, goda förutsättningar för kommuninvånarna för att på olika sätt underlätta hälsosamma val. Merparten av arbetet sker i samverkan med kommunala verksamheter som inom sitt ansvarsområde har att verka för en god livsmiljö.